

DOI: 10.5281/zenodo.10022966

Formarea profesională continuă: abordări multiaspectuale ale centrului biblioteconomic național

Ludmila CORGHENCI
Svetlana UCRAINCIUC

Rezumat:

Articolul reliefează rolul educațional al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în calitatea acesteia de centru biblioteconomic național, identificând modalitățile și metodele care vizează dezvoltarea competențelor personalului de specialitate din biblioteci. Sunt prezentați indicatori de performanță și de impact privind activitatea Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării în cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Autorul argumentează beneficiile funcționării centrului ca parte integrantă a structurii centrului biblioteconomic.

Cuvinte-cheie:

formare profesională continuă, educație nonformală și informală, Centru de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării în cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Abstract:

This article highlights the educational role of the National Library of the Republic of Moldova as a national librarianship center, identifies methods for development of library staff skills. Are presented indicators on activity and impact of the Center for Continuous Professional Education in Library and Information Sciences within the National Library of the Republic of Moldova. Authors argue the benefits of running the center as an integral part of the library structure.

Keywords:

continuous professional education, non-formal and informal education, Center for Continuous Professional Education in Library and Information Sciences within the National Library of the Republic of Moldova.

Formarea profesională continuă, abordată prin prisma învățării pe tot parcursul vieții și instituționalizată prin prevederile titlului 8 al Codului educației, se realizează în contexte de educație formală, nonformală și informală [1].

În calitate de principală bibliotecă a țării și în conformitate cu atribuțiile stabilite prin cadrul legislativ și de reglementare în diferite perioade, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a avut permanent ca obiectiv dezvoltarea competențelor profesionale ale personalului de specialitate din biblioteci. În acest context prezentăm câteva repere în timp [2]:

- anul 1991 – conform Ordinului nr. 219 din 10 octombrie 1991 al Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova „Cu privire la reșezarea organizatorică a bibliotecilor publice din Republica Moldova” este inițiată descentralizarea bibliotecilor. În funcție de prevederile din poziția a 4-a a ordinului menționat, Biblioteca Națională este abilitată cu responsabilități de asistență metodologică, de instruire a bibliotecarilor;
- anul 1991 – reieșind din prevederile Ordinului nr. 219, este aprobat modelul strategic „Sistemul național de biblioteci al Republicii Moldova” (prin Hotărârea din 27.12.1991 a Colegiului Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova). Funcția biblioteconomică, care include și învățarea bibliotecarilor prin promovarea de cunoștințe și experiențe reprezentative, este considerată drept una dintre principalele funcții ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (ca centru biblioteconomic național);
- anul 1992 – este aprobat Ordinul nr. 85 din 02.04.1992 al Ministerului Culturii și Cultelor al Republicii Moldova „Cu privire la reciclarea specialiștilor în domeniul culturii și artelor” (în conformitate cu Hotă-

rărea Guvernului Republicii Moldova din 18 februarie 1991). Ordinul respectiv prevedea următoarele: lichidarea cursurilor de perfecționare a lucrătorilor de cultură de la Institutul de Stat de Arte (începând cu 23 mai 1992); crearea, începând cu 1 iunie 1992, a subdiviziunilor de reciclare și recalificare a specialiștilor în domeniul culturii, artelor și învățământului artistic pentru domeniile bibliografie și biblioteconomie, acestea fiind concepute în structura Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova;

- Strategia de dezvoltare a culturii „Cultura 2020”, specificând importanța învățării continue a specialiștilor, prevede ca fiecare domeniu din sectorul cultural să dispună de centre de formare continuă. Drept urmare, în anul 2017, conform Ordinului nr. 386 din 30.12.2016 „Cu privire la optimizarea activității BNRM” al Ministerului Culturii a fost creat Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării în cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (CFPC BNRM).

Constituirea CFPC în cadrul BNRM a reliefat necesitatea fundamentării activității în domeniul formării continue profesionale pe o viziune integratoare, sintetizată în baza cadrului legislativ și de reglementare privind sistemul de formare profesională continuă, inclusiv cu referire la activitatea bibliotecilor publice (Codul muncii 2003; Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”; Legea cu privire la biblioteci, 2017; Regulament-cadru de organizare și funcționare a bibliotecii publice; Regulament privind activitatea metodologică în cadrul SNB, 2022, și altele).

Astfel, funcția educativă a BNRM rezidă în stimularea educației continue a personalului din biblioteci; dezvoltarea, informarea și asigurarea accesului la diverse programe de formare profesională; crearea posibilităților de instruire, monitorizarea și evaluarea situației la nivel național [5].

Adaptând principiile care fundamentează activitatea bibliotecilor – accesibilitatea, transparența, libertatea de expresie, nediscriminarea, neangajarea politică, autonomia profesională (potrivit prevederilor *Legii cu privire la biblioteci nr. 160 din 20 iulie 2017*) – la activitatea educațională, BNRM se axează pe următoarele principii ale procesului:

- garantarea dreptului fiecărui angajat la dezvoltarea potențialului propriu (oferirea posibilităților de formare profesională; îmbinarea organică a necesităților/intereselor individuale cu cele instituționale);
- implicarea conștientă și responsabilă a personalului în formarea profesională continuă (conform prevederilor *Articolului 27 din Legea cu privire la biblioteci, nr. 160 din 2017*);
- asigurarea caracterului anticipativ și a continuității în activitatea de formare-dezvoltare a personalului de bibliotecă;
- adaptarea ofertelor educaționale la exigențele unei comunități profesionale în continuă dezvoltare;
- transparență (reflectată în stimularea personalului pentru implicare în formarea profesională continuă; cunoașterea investițiilor financiare în proces; comunicarea impactului formării profesionale continue);
- a învăța să înveți (capacitatea de a dezvolta competențele profesionale proprii, dar și de a replica activitățile educaționale ale centrului biblioteconomic național în rețeaua dirijată metodologic).

Reieșind din principiile menționate mai sus, specificăm că funcția educativă a BNRM este realizată prin diverse modalități, metode și tehnici, vizând cunoașterea, instruirea și dezvoltarea personalului, îmbunătățirea activității bibliotecilor. Astfel, CFPC din cadrul BNRM este implicat pentru [5]:

- diagnoza situației privind personalul de specialitate din biblioteci/bibliotecă (număr personal, nivel de studii, vechime în muncă etc.);
- elaborarea/participarea la elaborarea strategiilor, politicilor biblioteconomice, documentelor de reglementare naționale privind formarea continuă;
- identificarea necesităților de formare profesională continuă a personalului (studii, discuții, informații solicitate);
- elaborarea și asigurarea accesului la oferta educațională instituțională și cea integrată;
- furnizare de programe de formare profesională continuă, inclusiv prin colaborare și parteneriate cu factori interesați (cursuri, traininguri, ateliere, stagii etc.);

- instituționalizarea și monitorizarea educației informale (elaborare de suport didactic, suport bibliografic pentru lecturi profesionale; conexiuni/integrare a educației nonformale și informale);
- centrarea bibliotecilor pentru implementarea managementului educațional în scopul accentuării și evaluării impactului activităților educaționale, a participării personalului la acestea (chestionare, teste, dovezi solicitate și observate, comunicări la reuniuni științifice etc.);
- crearea și facilitarea/diversificarea accesului la suporturile documentare pentru dezvoltarea competențelor profesionale și deontologice (manuale, ghiduri, e-Portofolii și altele, amplasate pe platforme web și acces deschis);
- promovarea și stimularea învățământului de bază profesional biblioteconomic (conexiuni între formarea de bază și continuă; diseminarea informațiilor privind admiterea la studii, campanii de informare și sprijin etc.).

Pentru confirmarea celor menționate mai sus vom prezenta în continuare câțiva indicatori de performanță și impact ai activității CFPC din cadrul BNRM: realizarea anuală a două studii privind nevoile de dezvoltare a competențelor profesionale și deontologice a personalului din biblioteci; elaborarea și furnizarea a 4 oferte educaționale per an; antrenarea în medie, la o activitate educațională a 65 de formabili; diversificarea formelor și metodelor de învățare (traininguri, ateliere, webinare, cursuri, campanii etc.); centrare pe continuitatea și impactul actului educațional (e-portofolii documentare pentru teme învățate, e-portofolii educaționale pe platforme web (<http://resurse.bnr.md/ro/for-public-libraries/resource-center>), ghiduri, două suporturi didactice, suporturi bibliografice gen „Lecturi profesionale” și altele); sprijinirea metodologică a procesului educațional a centrelor biblioteconomice departamentale și teritoriale (algoritmul serviciului de instruire în bibliotecă, trei mostre de curriculum, mostre de chestionare și teste pentru evaluarea activităților educaționale și a competențelor formabililor etc.); colaborări cu diverși furnizori de programe educaționale pentru acoperirea subiectelor de actualitate, atragerea experților (centre biblioteconomice departamentale și teritoriale, ABRM, agenții guvernamentale, asociații obștești etc.).

Analiza realizării de către BNRM a atribuțiilor educaționale, a activității CFPC pe parcursul ultimilor cinci ani, ne permite să conchidem privind raționamentul și eficiența funcționării unui centru de formare în structura centrului biblioteconomic național. Drept argumente pot fi prezentate următoarele: furnizorul de programe educaționale (BNRM) este parte integrantă a mediului profesional, fapt ce asigură organizarea și conținutul relevant al procesului educațional; disponibilitatea formatorilor/experti implică în activitatea educațională (în primul rând referindu-ne la specialiștii de înaltă calificare din cadrul BNRM); corelarea și integrarea ofertelor educaționale cu/în strategiile, politicile și prioritățile naționale, aliniate prevederilor internaționale ale domeniului. Nu în ultimul rând, menționăm că, având statutul de centru biblioteconomic național, BNRM contribuie la reflectarea aspectelor privind formarea profesională continuă în strategii, politici biblioteconomice, documente legislative și de reglementare naționale, coordonarea și monitorizarea procesului.

Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030” orientează furnizorii de programe de formare profesională continuă spre impulsionearea conceptului de formare continuă în corespundere cu necesitățile domeniului practic, spre diversificarea oportunităților [6, p. 72-73].

Educația, fiind o continuă provocare, nu are oprire: cunoștințele obținute azi, vor fi completate și dezvoltate pentru ziua de mâine, abilitățile și atitudinile formate pe baza informațiilor acumulate vor fi modificate, fiind întemeiate pe noile cunoștințe asimilate permanent, atât pentru prestatorii de activități educaționale, cât și pentru formabili.

Nimic nu este mai important pentru succesul instituțional și personal al unui bibliotecar, decât să fie adeptul formării profesionale continue. Formarea profesională continuă fiind un drept al fiecărui bibliotecar, este în același timp și o obligațiune profesional-deontologică.

Referințe bibliografice:

1. CODUL educației al Republicii Moldova: nr. 152 din 17 iulie 2014. [citat 6 iunie 2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110112&lang=ro

2. CORGHENCI, Ludmila. Biblioteca Națională a Republicii Moldova: atribuții privind formarea profesională a personalului din bibliotecile publice. In: Magazin bibliologic. 2022, nr. 1/2, pp. 11-18. ISSN 1857-1476. [citat 3 iunie 2022]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1522>
3. REGULAMENT cu privire la formarea continuă a adulților. Aprobata prin hotărârea nr. 193 din 24.03.2017. [citat 3 iunie 2022]. Disponibil: https://utm.md/acte_normative/externe/regulament-fc-hg-nr-193-24-03-2017.pdf
4. REGULAMENT cu privire la formarea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci. Proiect. Chișinău, 2017. 8 p. Manuscris.
5. REGULAMENT privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului național de biblioteci. Proiect. Chișinău, 2021.10 p. Manuscris.
6. STRATEGIA națională de dezvoltare „Moldova 2030”. Aprobata prin hotărârea nr. 377 din 10.06.2020. [citat 6 iunie 2022]. Disponibil: https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/strategia_nationale_de_dezvoltare_moldova_2030-t.pdf